

Doğa Fauna

Dr. Bülent Gözcelioğlu [turkiye.dogasi@tubitak.gov.tr]

Yok Olma Tehlikesindeki **PİNALAR**

Türlerin neslinin tükenmesi ya da tehlike altında olması günümüzde canlılar dünyasının en önemli sorunlarından. Özellikle de bazı insan faaliyetleri neticesinde türlerin neslinin tükenmesi çok daha hızlı gerçekleşiyor. Türlerin hızla yok oluşuna doğal yaşam alanlarının kaybı, iklim değişikliği, genetik çeşitlilikte azalma, hastalıklar, parazitler ve insan faaliyetleri gibi etkenler neden oluyor. Özellikle yeni ortaya çıkan hastalıklara karşı bazı türlerin tüm popülasyonları çaresiz kalabiliyor. Buna en iyi örneklerden biri ülkemiz denizlerinde de yaşayan ve pına (*Pinna nobilis*) olarak bilinen kabuklu bir deniz yumuşakçasının başına gelenlerdir.

Pina, uzunca ve bombeli yapıda büyük bir çift kabuğa sahip bir deniz yumuşakçasıdır. Pina midyeleri Akdeniz, Ege ve Marmara'da derinliği 60 metreye kadar olan sularda, dik bir şekilde durup vücutlarının yarısı deniz tabanına gömülü olarak yaşarlar. Kabuk boyları ortalama 45 cm kadardır. 100-120 cm'ye ulaşan bireyler de vardır. Bu yumuşakçalar 45 yıl kadar yaşayabilirler. Su ekosisteminin derin kısmı olan bentik zonda önemli bir ekolojik rol oynarlar. Deniz suyunu süzüp suda asılı partikülleri gidererek suyun şeffaflığını artırmaya ve deniz suyunun temizlenmesine yardımcı olurlar.

Özellikle 2016 yılından beri pinaların Akdeniz popülasyonunda aniden toplu ölümler görülmeye başlandı. Yapılan araştırmalar sonucunda bu duruma *Haplosporidium pinnae* adlı bir parazitin ve farklı bakterileri içeren bir dizi patojenin neden olduğu ortaya kondu. Akdeniz ve Ege'de bulunan tüm pinaların öldüğü tahmin ediliyor. Uzmanlar sadece Marmara'da yaşayan popülasyonların bir kısmının hastalıktan şimdilik etkilenmediğini ancak son zamanlarda yapılan gözlemlerde Marmara'nın güneyinde de toplu ölümlerin başladığını belirtiyorlar. Ölümlerin Marmara'nın kuzeyine doğru devam etmesi durumunda ülkemiz sularındaki tüm pına popülasyonu ortadan kalkabilir.

